

Determining the Informative Text Writing Skill Levels of Fourth Grade Primary School Students

Erol Duran

Uşak University
erolduran@gmail.com
ORCID:0000-0001-7581-3821

Şeyma Özdil

Uşak University
seymazdl@gmail.com
ORCID:0000-0002-8000-0232

ABSTRACT

In this research, it was aimed to develop a rubric for evaluating the informative text writing skills of fourth-grade students in primary school and determine the skill levels of students. The research is designed in a quantitative research method and scanning pattern. Rubric is including 10 criteria: "expression and content", "form", "process"; "title setting", "text sections", "explanation of the main idea", "supporting idea", "vocabulary", "semantic integrity", "transfer information", "legibility", "spelling and punctuation" and "timing" and three dimensions; It consists of four levels as "high", "good", "medium" and "low". The study group of the research consists of 388 students who are determined by purposeful sampling method and are studying in the fourth grade of four primary schools in the city of Uşak. The data of the research were collected through student products and the developed rubric. The collected data were analyzed by the statistical program. As a result of the research, it was determined that students' informative text writing scores were low. In addition, it is determined that student achievements differ significantly according to socioeconomic level and gender.

Keywords: Writing, informative text writing, rubric.

Writing action; persuasion, expressing emotions, dreaming, feeling psychologically good, and discovering some meanings (Graham, 2018) are made for many purposes such as discussion, transferring information. Communication through writing is an indicator of development for societies and therefore it is very important to improve the writing levels of students (Coşkun, Balcı, & Özçakmak, 2013). For this reason, the types of written expression must be gained to the student correctly from primary school. One of these types of written expression is informative text.

In informative writings, explanations are made with definite expressions using techniques such as identification, sampling, citation, witnessing, concretization, etc. to provide the reader with information (Aktaş & Gündüz, 2013; Beydoğan, 2011). After obtaining information about the subject of the text, the author should evaluate the information in terms of importance and priority and write the information by the evaluations. In the meantime, should control the fluency of the text and the transfer of information in the text. Because informative texts must be "legible", which corresponds to the ability to read, read clearly, and continue reading (Klare, 1979). Strategies such as gathering information, planning, and drafting should be implemented during the informative writing process (Andrews, Togerson, Low, & McGuinn, 2009). Müldür and Yalçın (2019) emphasized that writing deficiencies can be complemented by improving the qualitative and systematic aspects of writing education by addressing the possible causes of deficiencies in informative text writing. One of the effective ways in this improvement process is to measure and evaluate the text. While

Received :February 28, 2020

Revised :March 13, 2020

Accepted:April 22, 2020

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
2020, 8(1), 21-31
Research in Reading & Writing Instruction,
2020, 8(1), 21-31
Doi: 10.35233/oyea.696288

evaluating students' written expressions, the text should be evaluated in terms of product and process (Bilican-Demir & Yıldırım, 2019). But since writing takes place as a result of the mental process, it is very difficult to comment on the written text (Tammaro, Mosier, Goodwin, & Spitz, 1997). One of the effective and efficient measurement tools in this regard is rubrics. Rubrics act as reflective about performance to improve performance (Goodrich-Andrade, 2001).

In the literature, there was no rubric for writing in the type of informative text for the fourth-grade level of primary school. It is predicted that the rubric developed in the research will contribute to primary school teachers, fourth-grade students and researchers studies in this field.

Method

Model

The study was designed in a quantitative research method and survey pattern. In survey studies, it is aimed to reveal the characteristics of a group determined attitudes, opinions, behaviors, data are analyzed statistically, and the results are interpreted considering previous studies (Creswell, 2012).

Participants

Participants of this research was determined by a purposeful sampling technique considering gender and socioeconomic level.

Tools

The data of the research was collected through a rubric consisting of ten items and four levels developed by the researchers to evaluate students' written text. During the development of the rubric, literature (Çepni, 2012; Moskal, 2000) taken into consideration. To determine the statistical methods for the data obtained in the study, the kurtosis and skewness coefficients related to the distribution of the scores given by both raters were examined. Huck (2012) stated that skewness and kurtosis values show a normal distribution in the range of -1 and +1.

Data Analysis

Data collected for the first sub-problem of the research are presented in the form of descriptive statistics (frequency, arithmetic mean, standard deviation). Data collected for the second sub-problem were analyzed by independent samples t-test, and data collected for the third sub-problem analyzed by one-way analysis of variance (ANOVA).

Cohen's Kappa statistic (κ) determined by the coefficient for the reliability of the two raters who scored the research data. Since the values are .72 or more, there is a statistically significant and significant agreement between the evaluators in all criteria. Also, the Cronbach Alpha coefficient calculated as .83.

Findings

As a result of the analyses, it was seen that the texts written by students that were semantically weak, apart from the main idea, in terms of expression, and had difficulty in writing. Also, it was observed that the students did not create the text sections, had spelling and punctuation errors that were not suitable for their levels, did not specify the title in general, and many students wrote a story text on the given subject.

Independent samples t-test, which was conducted to determine whether students' informative text writing levels differ by gender, determined that female students were more successful. According to the results, the skill levels of female students are statistically significantly higher than male students' skill levels.

When the socioeconomic levels of the students are considered, it was found that the highest average is taken by the students with the highest socioeconomic level. When the results of the analysis are examined, it is determined that there is a statistically significant difference in the scores of the students according to the socioeconomic level.

Conclusion and Discussion

Based on the results, it was concluded that the rubric is valid and reliable. The rubric developed can be used as an alternative measurement tool to evaluate the informative text writing skill levels of primary school fourth-grade students.

It was determined that students' informative writing skill levels were low. This finding is similar to the findings of the studies in the literature (Temel, 2019; Müldür & Çevik, 2019; Uğur, 2017; Ülper, 2011). These results reveal that the students should be given the importance to develop their skills related to the type of informative text. The finding that

gender and socioeconomic level affects on students' writing skills is supported by research conducted (Bahşı & Sis, 2019; Demir, 2011; Arıcı & Urgan, 2008).

According to the results obtained from the research, it can be suggested to improve on informative text writing studies, to investigate the reasons for the students' low level of skill level, to increase the gains related to writing informative text in the programs.

İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Yazma Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi

Erol Duran

Uşak Üniversitesi
erolduran@gmail.com
ORCID:0000-0001-7581-3821

Şeyma Özdil

Uşak Üniversitesi
seymazdl@gmail.com
ORCID:0000-0002-8000-0232

ÖZET

Bu çalışmada, ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma becerilerinin değerlendirilmesine yönelik bir dereceli puanlama anahtarı geliştirilmesi ve öğrencilerin beceri düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nicel araştırma yönteminde ve tarama deseninde tasarlanmıştır. Dereceli puanlama anahtarı; "anlatım ve içerik", "biçim", "süreç" olmak üzere üç boyuttan; "başlık belirleme", "metin bölümleri", "ana fikri açıklama", "yardımcı fikir", "söz varlığı", "anlamsal bütünlük", "bilgiyi aktarma", "yazı okunaklılığı", "imla ve noktalama" ve "zamanlama" olmak üzere 10 kriterden; "yüksek", "iyi", "orta" ve "düşük" olmak üzere dört düzeyden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen ve Uşak ilinde yer alan dört ilköğretim dördüncü sınıfında öğrenim görmekte olan 388 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri, öğrenci ürünleri ve geliştirilen puanlama anahtarı aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan veriler istatistik programıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin bilgilendirici metin yazma puanlarının düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrenci başarılarının sosyoekonomik düzeye ve cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yazma, bilgilendirici metin yazma, dereceli puanlama anahtarı.

Yazma, yediden yetmiş bütün insanların birçok alanda ihtiyaç duydukları ve kullandıkları bir anlatım türüdür. Alanyazın incelendiğinde yazmayla ilgili birçok tanımla karşılaşılmaktadır. Yazmanın; bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyuta sahip anlatım türü (Köksal, 2001), bilişsel süreçlerin uyumuna ihtiyaç duyulan zihinsel görev (Traga-Philippakos ve MacArthur, 2019); paylaşma, tartışma ve yorumlama yönüyle bir sosyal aktivite ve iletişim aracı (Graham, MacArthur ve Fitzgerald, 2007), yoğun bir şekilde fikir üretme ve bunları sistemli bir şekilde sunma (Temizkan ve Erdevir, 2019) olarak ifade edildiği görülmektedir. Yazma, okumadan sonra gelişir ve gerçekleştirilebilir bir hâl alır (Comley, Hamilton, Klaus, Scholes ve Sommers, 2007).

İfade etmenin en sistemli yollarından biri olan yazma becerisi, iletişim kurma başta olmak üzere birçok durumda kullanılan önemli bir araçtır. Yazma eylemi; ikna etme, duyguları ifade etme, hayal kurma, psikolojik açıdan iyi hissetme ve bazı anlamları keşfetme (Graham, 2018) tartışma, bilgiyi aktarma gibi birçok amaçla yapılmaktadır. Yazma aracılığıyla kurulan iletişim, toplumlar için bir gelişmişlik göstergesidir (Coşkun, Balcı ve Özçakmak, 2013). Bu nedenle yazılı anlatım türlerinin ilköğretimden itibaren öğrenciye doğru bir şekilde kazandırılması gerekmektedir. Bu yazılı anlatım türlerinden biri de bilgilendirici metin türüdür.

Bilgilendirici metinlerde, okuyucunun bilgi edinmesini sağlamak amacıyla (Aktaş ve Gündüz, 2013) bir konu hakkında tanımlama, örnekleme, alıntı yapma, tanık gösterme, somutlaştırma gibi teknikler kullanılarak kesin ifadelerle açıklama yapılmaktadır (Beydoğan, 2011). Bu tür metinlerin yazılmasında en önemli iki

Geliş Tarihi :28 Şubat 2019
Düzeltilme Tarihi :13 Mart 2020
Kabul Tarihi :22 Nisan 2020

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
2020, 8(1), 21-31
Research in Reading & Writing Instruction,
2020, 8(1), 21-31
Doi: 10.35233/oyea.696288

faktör, konu hakkında bilgi sahibi olma ve bilginin etkili bir şekilde sunulması için organize etmeyi bilmektir (Englert, Raphael, Fear ve Anderson, 1988).

Yazar, metnin konusu hakkında bilgi edindikten sonra bilgileri önem, öncelik gibi açılardan değerlendirmeli ve değerlendirmeler doğrultusunda bilgileri uyumlu bir şekilde yazmalıdır. Bu esnada okuyucunun gözüyle metnin akıcılığını ve metindeki bilgi aktarımını kontrol etmelidir. Çünkü bilgilendirici metinlerin hızlı okunma, açıkça anlaşılma, okumaya devam ettirme özelliğinin karşılığı olan “okunabilir” nitelikte olması gerekmektedir (Klare, 1979).

Bilgilendirici metin yazma, öğrencilerden beklenen en zor yazma türlerinden biridir (Yıldız, 2019). Çünkü bilgilendirici metin yazma sürecinde bilgileri birleştirme, planlama ve taslak oluşturma gibi stratejilerin uygulanması gerekmektedir (Andrews, Togerson, Low ve McGuinn, 2009). Müldür ve Yalçın (2019) bilgilendirici metin yazmada görülen eksikliklerin olası sebeplerine değinerek bu eksikliklerin yazma eğitiminin niteliksel ve sistematik yönünün iyileştirilmesiyle tamamlanabileceğini vurgulamıştır. Bu iyileştirme sürecinde etkili yollardan biri, öğrenmedeki gelişimin bir parçası olan öğrencilerin yazılı ürünlerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesidir.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında ölçme değerlendirme yapılırken yazıların ürün ve süreç açısından değerlendirilmesi gerekmektedir (Bilican-Demir ve Yıldırım, 2019). Yazmanın zihinsel süreç sonucunda gerçekleşmesi nedeniyle yazılı metne yönelik yorum yapmak oldukça güçtür (Tamaro, Mosier, Goodwin ve Spitz, 1997). Ünal (2006), yazma çalışmalarının; Türkçeyi kullanma becerisi, gözlem gücü, düşünme yeteneği, zihinde canlandırma, duyuş ve düşünüş olgunluğu, bellek gücü, anlatımda içtenlik, yalnlık, inandırıcılık ve gerçeğe uygunluk, yazım kuralları ve yazıda biçim, içerik, dil ve anlatım ilkelerine uygunluk açısından değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu konuda etkili ve verimli ölçme araçlarından biri dereceli puanlama anahtarlarıdır.

Dereceli puanlama anahtarları, öğrencilerin çalışmalarına yönelik belirlenen ölçütlerin ve tanımlamaların bulunduğu, performans düzeylerinin puanlama işlemi ile ölçüldüğü bir araçtır (Göçer, 2009). Güvenilir, doğru, detaylı ve yansız puanlamaya olanak tanıyan, öğrenci başarıları hakkında öğrenci, öğretmen, veli ve okul yönetimine açıklayıcı bir geri bildirim veren, öğrencilere sunulduğunda öz denetim sağlayan bir ölçme aracıdır (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2010). Dereceli puanlama anahtarları, performans hakkında yansıtıcı bir işlev görür; performansı iyileştirmeye (Goodrich-Andrade, 2001), öz değerlendirmeye, ürünlerin tutarlı değerlendirilmesine, değerlendirme sürecinin belgelendirilmesine olanak tanır (Çepni, 2012).

Öğretim programlarında ilkokul üçüncü ve dördüncü sınıfa yönelik yazma kazanımlarının yazma gelişimini birçok anlamda desteklediği söylenebilir. Bu kazanımlarla öğrencilerin öğrenim sürecinde yazma becerilerinin gelişmesi mümkündür. Ayrıca Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2018) incelendiğinde birinci kademedeki dört sınıf düzeyinde öğrencilerin genel metin yazma becerilerine ait kazanımların yanı sıra “bilgilendirici metinlerle karşılaşma, tür olarak ayırt etme, metnin öğelerini tanıma” gibi kazanımların da yer aldığı görülmektedir. Bu nedenle ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma beceri düzeyleri araştırmacılar tarafından merak konusu olmuştur. Bunun yanında alanyazında ilkokul dördüncü sınıf seviyesi için bilgilendirici metin türünde yazmaya yönelik herhangi bir puanlama anahtarına rastlanmamıştır. Araştırmada geliştirilen dereceli puanlama anahtarının ve öğrencilerin bilgilendirici metin yazma düzeylerinin tespit edilmesinin ilkokul öğretmenlerine, dördüncü sınıf öğrencilerine ve bu alanda çalışma yapan araştırmacılara katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler ışığında bu araştırmanın amacı, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma becerilerinin değerlendirilmesine yönelik bir dereceli puanlama anahtarı geliştirilmesi ve öğrencilerin beceri düzeylerinin tespit edilmesi, şeklinde belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin;

1. Bilgilendirici türde metin yazma beceri düzeyleri nasıldır?
2. Bilgilendirici türde metin yazma beceri düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Bilgilendirici türde metin yazma beceri düzeyleri sosyoekonomik düzeye göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Model

Bu araştırmada nicel araştırma yaklaşımlarından tarama deseni kullanılmıştır. Tarama araştırmalarında bir gruba ait belirlenen tutum, görüş, davranış gibi özelliklerin ortaya çıkarılması amaçlanır, veriler istatistiksel olarak analiz edilir ve sonuçlar önceki çalışmalar ele alınarak yorumlanır (Creswell, 2012: 376). Bu araştırma, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma beceri düzeylerini belirlemeyi amaç edindiği için tarama deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, cinsiyet ve sosyoekonomik düzey dikkate alınarak amaçlı örneklem tekniği ile belirlenmiştir. 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Uşak ilinde dördüncü sınıfta öğrenim görmekte olan ve farklı sosyoekonomik düzeylere sahip (130 düşük, 130 orta, 128 yüksek) 388 (193 kız, 195 erkek) öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, öğrencilerin yazılı ürünleri ve yazılı ürünlerin değerlendirilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen, on madde ve dört düzeyden oluşan dereceli puanlama anahtarı aracılığıyla toplanmıştır. Puanlama anahtarının geliştirilme sürecinde alanyazın (Çepni, 2012; Moskal, 2000) incelenerek işlem adımları şu şekilde oluşturulmuştur:

İhtiyaç analizi

Öncelikle ilgili alanyazın incelenerek bilgilendirici metin yazma hakkında dördüncü sınıf tecrübesine sahip beş sınıf öğretmeniyle görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme sonucunda bilgilendirici metin yazma çalışmalarının yok denecek kadar az yapıldığı ve bu çalışmaları değerlendirmeye yönelik bir aracın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yol gösterici ve yardım edici bir araç olması sebebiyle dereceli puanlama anahtarı geliştirilmesine karar verilmiştir.

Maddelerin Oluşturulması

Puanlama anahtarındaki maddelerin oluşturulmasında sınıf öğretmenlerine, ilgili alanyazına ve öğrenci ürünlerine başvurulmuştur. Sırasıyla aşağıdaki adımlar izlenmiştir.

- Öğrencilerin bilgilendirici metinlerinde hangi kriterlerin yer alması gerektiği ile ilgili öğretmen görüşü alınmıştır. Görüşlerinin alınması amacıyla bir form hazırlanmış ve 42 öğretmene ulaştırılmıştır. Ancak yalnızca 21 öğretmen dönüt sağlamıştır.
- 25 dördüncü sınıf öğrencisinden ilkokulun tüm kademelerinde yer alan bir konu seçilerek konu hakkında yazı yazmaları istenmiş ve öğrencilerin yazıları incelenmiştir.
- İlkokul MEB (2005, 2015 ve 2018) öğretim programları incelenerek araştırmacılar tarafından kazanımlar belirlenmiş ve ilgili araştırmalar (Bilican Demir ve Yıldırım, 2019; Aktaş ve Alıcı, 2018; Yıldız, Okur, Arı ve Yılmaz, 2010; Schunk, 2009; Kolaç, 2009) doğrultusunda bu kazanımlar için her maddenin üç katı ilkesi (Atılgan, 2018) dikkate alınarak 52 madde oluşturulmuştur.
- Maddeler araştırmacılar tarafından düzenlenerek seviyeye uygun olmaması sebebiyle 32 maddeye düşürülmüştür.
- Bu hâliyle içerik ve seviyeye uygunluk açısından 10 alan uzmanı ve dört sınıf öğretmenin görüşüne sunulmuştur.
- Sonrasında öğrenci ürünleri, öğretmen ve uzman görüşleri incelenerek maddelerde düzenleme yapılmıştır. Görüşler doğrultusunda seviyeye uygun olması için madde sayısı 10'a düşürülmüştür.

Dereceli Puanlama Anahtarı Türünün Belirlenmesi

Öğretmenlere her bir alt beceri hakkında ayrıntılı bir şekilde değerlendirme olanağı tanınması, yol gösterici nitelik taşıması, öğrencilere sunulduğunda geri bildirim görevi üstlenmesi ve holistik değerlendirmeye göre daha fazla bilgi içermesi (Göçer, 2018) nedeniyle analitik dereceli puanlama anahtarı oluşturulmasına karar verilmiştir.

Dereceli Puanlama Anahtarının Ölçüt ve Düzeylerinin Belirlenmesi

Dereceli puanlama anahtarı maddelerinin puanlarının belirlenmesinde dört alan uzmanı ve iki sınıf öğretmeninden görüş alınmıştır. Puan dağılımları başlık belirleme (10), metin bölümleri (10), ana fikri açıklama (15), yardımcı fikir (10), söz varlığı (10), anlamsal bütünlük (15), bilgiyi aktarma (15), okunaklılık (5), imla ve noktalama (5) ve zamanlama (5) olarak belirlenmiştir. Düzeyler ise 4 (yüksek düzey), 3 (iyi düzey), 2 (orta düzey) ve 1 (düşük düzey) şeklinde derecelendirilmiştir. Puanlama yapılacak grup ilkokul birinci kademe öğrencileri olduğu için puanlamada düşük düzeyde öğrencilerine 0 yerine 1 puan verilmesi uygun görülmüştür. Puanlama anahtarından bir öğrencinin alabileceği en düşük puan 10, en yüksek puan ise 40'tır. Ayrıca puanlamanın 100'lük sisteme çevrilmesi için puanlama formülü belirtilmiştir.

Ölçeğe Son Hâlinin Verilmesi

Maddeler uzman görüşleri doğrultusunda anlatım açısından tekrar düzenlenmiş, yapılan pilot uygulamadan elde edilen 25 adet bilgilendirici metin, puanlama aracıyla 100'lük sisteme çevrilerek kontrol edilmiştir. Maddelere son hâli verilmiş ve veriler toplanarak istatistiksel işlemlere tabi tutulmuştur.

Ölçeğin Geçerliğinin ve Güvenirliğinin Sağlanması

Dereceli puanlama anahtarlarında güvenirliliğin sağlanması için ölçütlerin açık ve anlaşılır bir şekilde yazılması, tanımlamaların ölçütü tam olarak yansıtması, düzeylerin 4-7 arasında oluşturulması, bir ürünün birden fazla puanlayıcı tarafından puanlanması, puanlayıcılararası tutarlılığın istatistikî olarak yansıtılması; geçerliliğin sağlanması için öğretmen görüşü alınması, deneme uygulamaları yapılması, birkaç kez test edilmesi (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2010) adımları izlenmiştir.

Araştırmada elde edilen verilere ilişkin yapılacak istatistiksel yöntemlerin belirlenmesi amacıyla her iki puanlayıcı tarafından verilen puanların dağılımına ilişkin basıklık ve çarpıklık katsayıları incelenmiştir. Huck, (2012) çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ve +1 aralığında normal dağılım gösterdiğini ifade etmiştir. Araştırmadaki verilerden elde edilen

değerlerin her iki puanlayıcı verileri (s=,179 k=,482) için normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma verilerini puanlayan iki puanlayıcının değerlendirmelerindeki güvenilirliğine yönelik katsayının belirlenmesi amacıyla Cohen's Kappa istatistiği (κ) kullanılmıştır (p<,05). Test sonuçları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1
Puanlayıcılar Arası Uyum

Kategoriler	Kappa İstatistiği Değeri (κ)	p
Başlık	,86	,000
Metin bölümleri	,75	,000
Ana fikir	,72	,000
Yardımcı fikir	,84	,000
Söz varlığı	,73	,000
Anlamsal bütünlük	,73	,000
Bilgiyi aktarma	,83	,000
Okunaklılık	,92	,000
İmla ve noktalama	,85	,000
Zaman	1	,000

Tablo 1'de görüldüğü üzere Kappa istatistik değerinin tüm kategorilerde .72'den fazla olması sebebiyle puanlayıcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve önemli düzeyde uyum olduğu görülmektedir. Analiz sonucunda metin bölümleri, ana fikir, söz varlığı, anlamsal bütünlük maddelerinde önemli düzeyde; başlık, yardımcı fikir, bilgi aktarımı, okunaklılık, imla ve noktalama, zaman maddelerinde ise çok yüksek düzeyde uyum olduğu tespit edilmiştir.

Geliştirilen dereceli puanlama anahtarının Cronbach Alpha katsayısı .83 olarak hesaplanmıştır. Seçer (2015) Cronbach Alpha katsayısının .70 ve üzeri değerde olması gerektiğini, Özdamar (2004) ise .80 ve üzerinin yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğunu belirtmektedir. Yapılan istatistiksel ölçümler sonucunda geliştirilen dereceli puanlama anahtarının geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla öncelikle okulların listesi oluşturulmuş ve sosyoekonomik düzeyler dikkate alınarak sınıflar belirlenmiştir. Sınıfların belirlenmesiyle ders sürecini aksatmayacak saatlerde uygulama yapılmıştır. Uygulama esnasında araştırmacılar tarafından ilkokulun bir 1-4. sınıf düzeylerinde yer alan konuların listesi oluşturulmuş ve yedi sınıf öğretmeninin görüşü sonucunda "Sağlığımızı Korumamız İçin Yapmamız Gerekenler" konusuna karar verilerek öğrencilerden bu konuyla ilgili yazı yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin yazıları Bilgilendirici Metin Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı (İlkokul 4. Sınıf) ile iki sınıf öğretmeni tarafından kontrol edilmiş ve puanlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın birinci alt problemi için toplanan veriler, betimsel istatistikler (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma) hâlinde sunulmuştur. İkinci alt problem için toplanan veriler bağımsız örneklem t-testi, üçüncü alt problem için toplanan veriler tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan "İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgilendirici türde metin yazma beceri düzeyleri nasıldır?" sorusuna ilişkin bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin dereceli puanlama anahtarına göre en çok orta düzey aralığında puan aldıkları; en düşük 1,32 ile metin bölümleri, en yüksek ise 3,68 ile zamanlama maddesinden puan aldıkları görülmektedir. Analizler sonucunda öğrencilerin anlamsal açıdan zayıf, ana fikir dışında, anlatım açısından bütün olmayan metinler oluşturduğu, yazma konusunda zorluk yaşadıkları görülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin metin bölümlerini oluşturmadıkları, seviyelerine uygun olmayan imla ve noktalama hataları yaptıkları, genel olarak başlık belirlemedikleri ve birçok öğrencinin verilen konuyla ilgili hikâye türünde metin yazdığı görülmüştür.

Tablo 2
Öğrencilerin Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

Kategori	Beceri Düzeyi	N	$\bar{X}$	s.s
Başlık	1-4	388	2,11	1,021
Metin bölümleri	1-4	388	1,32	,606
Ana fikir	1-4	388	2,32	,704
Yardımcı fikir	1-4	388	2	,748
Söz varlığı	1-4	388	2,50	,703
Anlamsal bütünlük	1-4	388	2,23	,703
Bilgiyi aktarma	1-4	388	2,28	,699
Okunaklılık	1-4	388	2,92	,767
İmla ve noktalama	1-4	388	2,10	,847
Zamanlama	1-4	388	3,68	,832

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgilendirici türde metin yazma beceri düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 3’te ifade edilmiştir.

Tablo 3
Bilgilendirici Metin Yazma Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Kız	193	60,05	12,14	5,969	,000
Erkek	195	52,64	12,30		

Öğrencilerin bilgilendirici metin yazma düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 3’te yer almaktadır. Sonuçlara göre kız öğrencilerin beceri düzeyleri ($\bar{x}=60,04$), erkek öğrencilerin beceri düzeylerine ($\bar{x}=52,64$) göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir ($p<.05$).

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgilendirici türde metin yazma beceri düzeyleri sosyoekonomik düzeye göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4’te görülmektedir.

Tablo 4
Bilgilendirici Metin Yazma Durumlarının Sosyoekonomik Düzeye Göre Farklılaşması

Sosyoekonomik düzey	N	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Fark
Düşük	130	53,74	12,64	2	18,55	,000	(düşük-yüksek)
Orta	130	53,61	11,92				(orta-yüksek)
Yüksek	128	61,70	12,07				
Toplam	388	56,32	12,75				

Araştırmaya katılan öğrencilerin bilgilendirici metin yazma beceri düzeylerinin sosyoekonomik düzeye göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 4’te yer almaktadır. Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ele alındığında en yüksek ortalamanın yüksek sosyoekonomik düzeye sahip öğrenciler (61,70) tarafından alındığı görülmektedir. Bu sırayı 53,74 puanla düşük, 53,61 puanla orta sosyoekonomik düzeye sahip öğrenciler takip etmektedir. Analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin puanlarında sosyoekonomik düzeye göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($F=18,55$ $p=.000$). Farklılığın yönü ise düşük-

yüksek düzey ve orta-yüksek düzey şeklindedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma becerilerini ölçme ve değerlendirmeye yönelik “Bilgilendirici Metin Yazma Dereceli Puanlama Anahtarı (İlkokul 4. Sınıf)” geliştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda dereceli puanlama anahtarının geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Geliştirilen dereceli puanlama anahtarı, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma beceri düzeylerini değerlendirmek amacıyla alternatif bir ölçme aracı olarak kullanılabilir.

Araştırmanın alt amaçlarına hizmet eden bulgular, öğrencilerin geliştirilen dereceli puanlama anahtarına göre başlık yazma, metin bölümleri oluşturma, ana fikri açıkça ifade etme, yardımcı fikirlere yer verme, söz varlığını etkili kullanma, anlamsal bütünlüğü koruma, bilgiyi doğru bir şekilde aktarma, okunaklı yazma, imla ve noktalama kurallarına uyma açısından düşük düzeyde başarıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgular bilgilendirici metin yazmayla ilgili aynı (Temel, 2019) ve farklı sınıf seviyeleriyle (Müldür ve Çevik, 2019; Uğur, 2017; Ülper, 2011) yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Araştırmadan elde edilen bulguların aksine Tok ve Erdoğan (2017) tarafından yapılan bir araştırmada dördüncü sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri ve okunaklılık bakımından iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, öğrencilerin bilgilendirici metin türüne ilişkin becerilerinin geliştirilmesine önem verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada öğrencilerin bilgilendirici metin yazma becerisinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin bilgilendirici metinlerin sınıf içinde az sayıda tercih etmesinin (Yamaç ve Öztürk, 2018) bu durumun sebeplerinden biri olduğu söylenebilir. Ayrıca başka bir araştırmada sınıf öğretmenlerinin bilgilendirici metin yazmaya yönelik, bir metnin aynısını yazmaya ilişkin yönergeler kullandığı, az sayıda ve geri bildirimsiz uygulama yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır (Ateş, 2017). Bu sonuç ele alındığında öğrencilerin düşük beceri düzeyine sahip olmasında bilgilendirici metin yazma uygulamaları için az zaman ayrılmasının ve sürecin verimli geçirilememesinin rol oynadığı söylenebilir.

Araştırmada bilgilendirici metin yazma becerilerinin cinsiyete ve sosyoekonomik düzeye göre farklılaşma durumuna ilişkin kız öğrencilerin erkek öğrencilerden; yüksek sosyoekonomik düzeye sahip öğrencilerin ise düşük ve orta düzeydeki öğrencilerden daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Cinsiyet ve sosyoekonomik düzeyin öğrencilerin yazma becerileri üzerinde etkiye sahip olduğu bulgusu, yapılan araştırmalar (Bahşi ve Sis, 2019; Demir, 2011) tarafından desteklenmektedir. Araştırmadan elde edilen kız öğrencilerin başarılı olması, daha önce yazılı metinlerle ilgili yapılan bazı çalışma sonuçları ile (Arıcı ve Urgan, 2008) örtüşmektedir. Diğer bir değişken olan sosyoekonomik düzeye ilişkin elde edilen bulgulara paralel olarak yazılı anlatımla ilgili daha önce yapılan çalışmalarda (Demir, 2011) da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda; bilgilendirici metin yazma çalışmalarına yönelik uygulamaların artırılması, niteliğinin iyileştirilmesi, öğrencilerin beceri düzeyindeki düşüklüğün sebeplerinin araştırılması, programlarda bilgilendirici metin yazmaya ilişkin kazanımların artırılması, farklı sınıf seviyelerinde, diğer metin türlerinde de çalışma yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Aktaş, M. ve Alıcı, D. (2018). Yazılan hikâyeyi değerlendirmeye yönelik analitik rubrik geliştirme: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 597-610.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2013). *Yazılı ve sözlü anlatım: Okuma-dinleme konuşma-yazma*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Andrews, R., Torgerson, C., Low, G., & McGuinn, N. (2009). Teaching argument writing to 7- to 14-year-olds: An international review of the evidence of successful practice, *Cambridge Journal of Education*, 39(3), 291-310.
- Arıcı, A. F. ve Urgan, S. (2008). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarının bazı yönlerden değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (20), 317-328.
- Ateş, S. (2017). Öğretmen adaylarının perspektifinden sınıf içi yazma çalışmalarının değerlendirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1534-1557.
- Atılgan, H. (2018). Test geliştirme. H. Atılgan (Ed.). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (s. 281-314). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bahşi, N. ve Sis, N. (2019). Ortaokul öğrencilerinin cümle, paragraf ve metin oluşturma düzeyi üzerinde etkili olan değişkenler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 553-573.
- Beydoğan, H. Ö. (2011). Zihin haritası destekli bilişsel hazırlığın öğrencilerin bilgilendirici yazma yeterliği üzerine etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(4), 1-23.
- Bilican-Demir, S. ve Yıldırım, S. (2019). Yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi için dereceli puanlama

anahtarları geliştirme çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 457-473.

Comley, N. R., Hamilton, D., Klaus, C. H., Scholes, R., & Sommers, N. (2007). *Fields of reading motives for writing (8th ed.)*. Boston: Bedford/St. Martin's.

Coşkun, E., Balcı, A. ve Özçakmak, H. (2013). Trends in writing education: An analysis of postgraduate theses written in Turkey. *Procedia- Social and Behavioral Science*, 93(2013), 1526-1530.

Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research (4th ed.)*. Boston, MA: Pearson.

Çepni, S. (2012). Performansların değerlendirilmesi. E. Karip (Ed.). *Ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Demir, T. (2011). *İlköğretim öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri ile yazma özyeterlik algısı ve başarı amaç yönelimi türleri ilişkisinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Englert, CS, Raphael, TE, Fear, KL ve Anderson, LM (1988). Students' metacognitive knowledge about how to write informational texts. *Learning Disability Quarterly*, 11(1), 18-46.

Goodrich Andrade, H. (2001). The effects of instructional rubrics on learning to write. *Current Issues in Education*, 4(4), 1-21.

Göçer, A. (2009). Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme. A. Kırkkılıç ve H. Akyol. *İlköğretimde Türkçe öğretimi içinde* (s. 375-416). Ankara: Pegem Akademi.

Göçer, A. (2018). *Süreç ve sonuç değerlendirme yöntem ve araçlarıyla Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Graham, S. (2018). Introduction to conceptualizing writing. *Educational Psychologist*, 53(4), 217-219.

Graham, S., MacArthur, C. A., & Fitzgerald, J. (Ed.) (2007). *Best practices in writing instruction*. (Third Edition). New York: The Guilford Press.

Huck, S. W. (2012). *Reading statistics and research (6th ed.)*. Boston: Pearson.

Klare, G. R. (1979). Writing to inform: Making it readable. *Information Design Journal*, 1(2), 98-105.

Kolaç, E. (2009). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 594-626.

Köksal, K. (2001). *Okuma yazmanın öğretimi*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kutlu, Ö., Doğan, C. D. ve Karakaya, İ. (2010). *Öğrenci başarısının belirlenmesi: Performansa ve portfolyaya dayalı durum belirleme ölçme ve değerlendirme uygulamaları*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

MEB. (2018). *Türkçe dersi öğretim programı (1-8. sınıflar)*. (Online Erişim): <http://ttkb.meb.gov.tr/>

MEB. (2015). *Türkçe dersi öğretim programı (1-8. sınıflar)*. (Online Erişim): <http://ttkb.meb.gov.tr/>

MEB. (2005). *Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Moskal, B. M. (2000). Scoring rubrics: What, when and how? *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 7(3), 1-5.

Müldür, M. ve Çevik, A. (2019). Ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma becerilerinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(5), 141-149.

Müldür, M. ve Yalçın, A. (2019). Öz düzenlemeye dayalı yazma eğitiminin ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma becerisine, yazmaya yönelik öz düzenleme becerisine ve yazma öz yeterlik algısına etkisi. *İlköğretim Online*, 18(4), 1779-1804.

Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi, Cilt 1*. (5. Baskı). Kaan Kitabevi: Eskişehir.

Özdemir, E. (2012). *Sözlü ve yazılı anlatım sanatı*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Schunk, D. H. (2009). *Öğrenme teorileri: eğitimsel bir bakışla*. (5. Baskıdan çeviri). M. Şahin (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Seçer, İ. (2015). *Spss ve Lisrel ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Tammaro, S. G., Mosier, J. N., Goodwin, N. C. & Spitz, G. (1997). Collaborative writing is hard to support: a field study of collaborative writing. *Computer Supported Cooperative Work (CSCW)*, 6(1), 19-51.

Temel, S. ve Katrancı, M. (2019). İlkokul öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri, yazmaya yönelik tutumları ve yazma kayguları arasındaki ilişki. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(17), 322-356.

Temizkan, M. ve Erdevir, M. (2019). Ortaokul öğrencilerinin yazılı metinlerinde düşünce alt yapısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(43), 18-45.

Tok, R. ve Erdoğan, Ö. (2017). İlkokul 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin yazma becerilerinin incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1003-1024.

Traga-Philippakos & MacArthur, C. A. (2019). Integrating collaborative reasoning and strategy instruction to improve second graders' opinion writing. *Reading & Writing Quarterly*, 1-17.

Uğur, F. (2017). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yapısı unsurlarını belirleme düzeyleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 200-222.

Ülper, H. (2011). Öğrenci metinlerinin tutarlılık ölçütleri bağlamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 6(4), 849-863.

Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yamaç, A. ve Öztürk, E. (2018). Türkiye'deki ilkokul öğretmenlerinin yazma öğretimi uygulamaları ve algılarının değerlendirilmesi: Bir karma yöntem araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(4), 846-867.

Yıldız, M. (2019). Türkiye'de bitişik eğik yazı reformu ve sonrası: İlköğretim öğrencileri (4-8. sınıf) hangi el yazısı stiliyle yazıyor? *Eğitim ve Bilim*, 44(197), 209-222.

Yıldız, C., Okur, A., Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2010). C. Yılmaz (Ed.) *Yeni öğretim programına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.